ಸೃಜನಿ

SRUJANI: Indian Journal of Innovative Research and Development (SIJIRD)
Volume-3 Issue 3, July-August 2024, Pp. 156-162
Bi-Monthly, Peer-Reviewed, Open Access, Indexed Journal

I S S N: 2583-3510
SIRDF
JOURNALS
editor@srujani.in
www.srujani.in

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆಯ (PMJDY) ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಶಿವರಾಜಕುಮಾರ್ ಕೆ[1] ಮತ್ತು ಡಾ. ಪಾಂಡುರಂಗ ಆರ್[2]

[1]ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಎಸ್‌ಜೆಎಂವಿ ಕಲಾ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಿಳಾ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ರಾಣೆಬೆನ್ನೂರು.

[2]ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿಜಯನಗರ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ.

Abstract:

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ 28 ಆಗಸ್ಟ್ 2014 ರಂದು ಆರ್ಥಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಗರಿಷ್ಠ ಜನರನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅವರ ಸಣ್ಣ ಉಳಿತಾಯದಿಂದ ಗರಿಷ್ಠ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಕ್ಷರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆಗೆ ಹೊಸ ಅಡಿಪಾಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹೊರಗಿಡಲ್ಪಟ್ಟ ಜನರನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಸೇರಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ PMJDY ಅನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಇದು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತವಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು. PMJDY ಅನ್ನು ಹಣಕಾಸು ಸಚಿವಾಲಯದ ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳ ಇಲಾಖೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. PMJDY ಉದ್ಘಾಟನೆಯ ದಿನದಂದು 15 ಮಿಲಿಯನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ ಹೊಂದಿರುವ ಜನರಿಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಅವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಬಹುದು ಮತ್ತು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಸೇವೆಗಳ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು. PMJDY ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆದಾರರಿಗೆ ರುಪೇ ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಅನ್ನು ಸಹ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದನ್ನು ಪಾವತಿ ಮತ್ತು ಖರೀದಿಗೆ ಬಳಸಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ PMJDY ಯೋಜನೆಯ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Keywords: *ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್ ಧನ್ ಯೋಜನೆ, PMJDY, ಆರ್ಥಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸುಧಾರಣೆ.*

ಪೀಠಿಕೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಮತ್ತು ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಯನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ಮಾತ್ರ

Please cite this article as: ಶಿವರಾಜಕುಮಾರ್, ಕೆ ಮತ್ತು ಆರ್. ಪಾಂಡುರಂಗ. (2024). ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆಯ (ಕಜಒಎಆಜ) ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಸ್ತುತ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ. *ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವೆಲಪ್‌ಮೆಂಟ್*, 3(3), 156–162

ಸಫಲತೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ಯೋಜನೆಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಅನುಷ್ಠಾನದಲ್ಲಿ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಮತ್ತು ಹಣಕಾಸು ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವವಾದವು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸು ಸೇರ್ಪಡೆಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹೊಸದೇನಲ್ಲ. ಸರ್ಕಾರವು ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ, ಅದರಡಿಯಲ್ಲಿ 1969 ಮತ್ತು 1980 ರಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ, 1975 ಮತ್ತು 1991 ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳು. 1969ರಲ್ಲಿ 8,826 ವಾಣಿಜ್ಯ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳ ಶಾಖೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 2020ರ ವೇಳೆಗೆ 1,53,102 ಕ್ಕೇರಿದೆ.

ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ಪ್ರಕಾರ, ಆರ್ಥಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆಯು ಸಮಂಜಸವಾದ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಕ ಶ್ರೇಣಿಯ ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಪ್ರಕಾರ, "ಹಣಕಾಸಿನ ಸೇರ್ಪಡೆಯು ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳಂತಹ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲಾ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಸೂಕ್ತವಾದ ಹಣಕಾಸು ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಆಟಗಾರರಿಂದ ನ್ಯಾಯಯುತ ಮತ್ತು ಪಾರದರ್ಶಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೈಗೆಟುಕುವ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಖಾತ್ರಿಪಡಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಹಣಕಾಸಿನ ಸೇರ್ಪಡೆ ಎಂದರೆ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅನಾನುಕೂಲಕರ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ–ಆದಾಯದ ಗುಂಪುಗಳ ವಿಶಾಲ ವಿಭಾಗಗಳಿಗೆ ಕೈಗೆಟುಕುವ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಯಾವುದೇ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಬಡ ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲ ಗುಂಪುಗಳಿಂದ ಹಣಕಾಸಿನ ಪ್ರವೇಶವು ಪೂರ್ವಾಪೇಕ್ಷಿತವಾಗಿದೆ. ಆಗಸ್ಟ್ 15, 2014 ರಂದು ಪ್ರಧಾನಿ ನರೇಂದ್ರ ಮೋದಿ ಅವರು 'ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್ ಧನ್ ಯೋಜನೆ'ಯನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆಗೆ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆಗಸ್ಟ್ 28, 2014 ರಂದು ಈ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ, ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆಗಸ್ಟ್ 28, 2014 ರಂದು ಯೋಜನೆಯ ಉದ್ಘಾಟನೆಯ ದಿನದಂದು ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಎಲ್ಲಾ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು 60,000 ಶಿಬಿರಗಳನ್ನು ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿತ್ತು, ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಯೋಜನೆಯ ಮೊದಲ ದಿನವೇ 1.5 ಕೋಟಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು. ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2, 2014 ರವರೆಗೆ, PMJDY ಯೋಜನೆಡಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 3.12 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ 2.17 ಕೋಟಿ ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 5.29 ಕೋಟಿ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಯಿತು.

ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- PMJDY ಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.
- PMJDY ಯೋಜನೆಯ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಆನುಷಂಗಿಕ ಮಾಹಿತಿ ಮೂಲವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ವರದಿಗಳು, ಲೇಖನಗಳು, ಗ್ರಂಥಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಪ್ರೌಢಪ್ರಬಂಧಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಾಲದಿಂದ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಲಾಗಿದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಮರ್ಶೆ

ಸಿಂಗ್, ಹೆಚ್. ಮತ್ತು ಸಿಂಗ್ ರವರು ತಮ್ಮ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹಣಕಾಸು ಸೇರ್ಪಡೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲು PMJDY ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯು ಆರ್ಥಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಂತರ್ಗತ

ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿರ್ಲಾ, ಎ. ತಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧದಲ್ಲಿ PMJDY ಯೋಜನೆಯು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. PMJDY ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸೇರಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಯೋಜನೆ ಇದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆಯು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಇಲ್ಲದ, ವಂಚಿತ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗವನ್ನು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಮಟ್ಟ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. PMJDY ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಾಖೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಿದೆ. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯು ಜಾಗತಿಕ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಹಣಕಾಸು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೇಲೆ ತೀವ್ರ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರಲ್ಲದೆ ಸಾಹು, ಎಸ್.ಕೆ. ಅವರು ಇದೊಂದು ಯಶಸ್ವಿ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದ್ದು, ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಬೇಕು ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪನ್ವಾ ಮತ್ತು ಸಿಂಗ್, ಎಸ್. ರವರು ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕ್ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೇವಲ 40% ಭಾರತೀಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆದಾರರು "ಸಕ್ರಿಯ" ಖಾತೆ ಬಳಕೆದಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಈ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಮಾತ್ರ ಜನ್‌ಧನ್ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, PMJDY ಹಣಕಾಸಿನ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಮೂಲಭೂತ ಅಡಿಪಾಯವನ್ನು ಹಾಕಿದೆ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳಬಹುದು ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಖಾತೆದಾರರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆಯ ನಿಜವಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಲು ಅವರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜಾಗೃತಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಬೇಕಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಖಂಡೇಲ್ವಾಲ್, ವಿ. (2017) ಈ ಯೋಜನೆಯು ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಮತ್ತು ಬಡತನವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪಟ್ನಾಯಕ್, ಸತ್ಪತಿ ಮತ್ತು ಸುಪ್ಕಾರ್, (2015) ಇವರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಭುವನೇಶ್ವರದ ಶೇ.13.8 ರಷ್ಟು ಜನರು ಮಾತ್ರ ಜನ್‌ಧನ್ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಶೇ. 78.9 ಪುರುಷರು ಮತ್ತು ಶೇ.98.05 ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಈ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅಧ್ಯಯನವು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್ ಧನ್ ಯೋಜನೆ PMJDY ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್-ಧನ್ ಯೋಜನೆ (PMJDY) ಹಣಕಾಸಿನ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಣಕಾಸಿನ ಸೇರ್ಪಡೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಿಷನ್ ಆಗಿದೆ, ಅವುಗಳೆಂದರೆ, ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ / ಉಳಿತಾಯ ಮತ್ತು ಠೇವಣಿ ಖಾತೆಗಳು, ರವಾನೆ, ಕ್ರೆಡಿಟ್, ಇನ್ಸೂರ್ನಲ್ಲಿ ಕೈಗೆಟುಕುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ PMJDY ಖಾತೆಯನ್ನು ಯಾವುದೇ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಮತ್ತು ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸ್ ಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಬಹುದು. ಈ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಶೂನ್ಯ ಉಳಿತಾಯದೊಂದಿಗೆ ತೆರೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

PMJDY ಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು

PMJDY ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ, ಯಾವುದೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಕನಿಷ್ಠ ಸಂಖ್ಯೆಯ ದಾಖಲೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯನ್ನು ತೆರೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. PMJDY ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಕನಿಷ್ಠ ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ ಆದರೆ ಗ್ರಾಹಕರು ಚೆಕ್‌ಬುಕ್ ಮತ್ತಿತರ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಬಯಸಿದರೆ ಕನಿಷ್ಠ ಬ್ಯಾಲೆನ್ಸ್ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ರೂಪಾಯಿ ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಅನ್ನು PMJDY ಖಾತೆದಾರರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಭಾರತದ ಎಲ್ಲಾ ಎಟಿಎಂಗಳಲ್ಲಿ ಹಣವನ್ನು ಹಿಂಪಡೆಯಲು ಬಳಸಬಹುದು. 33 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ಏಪ್ರಿಲ್ 2023 ರವರೆಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 2018 ರ ನಂತರ ತೆರೆಯಲಾದ ಹೊಸ PMJDY ಖಾತೆಗಳಿಗೆ ರೂ. 2 ಲಕ್ಷ ಅಪಘಾತ ವಿಮೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. 26ನೇ ಜನವರಿ 2015 ರ ಮೊದಲು ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದರೆ 30,000 ರೂಗಳನ್ನು ಜೀವವಿಮೆ ಪಡೆಯಲು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಖಾತೆಯನ್ನು ತೆರೆದ 6 ತಿಂಗಳ ನಂತರ, ಖಾತೆದಾರರು 10,000 ರೂವರೆಗಿನ ಓವರ್ಡ್ರಾಫ್ಟ್ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

PMJDY ಖಾತೆಗಳು ನೇರ ಲಾಭ ವರ್ಗಾವಣೆಗೆ (DBT) ಅರ್ಹವಾಗಿವೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಂದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಬಹುದು ಹಾಗೂ ಪಾರದರ್ಶಕತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ.

PMJDY ಬಡ ಜನರಿಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿ ಯೋಜನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವು ಮೂಲ ಉಳಿತಾಯ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಖಾತೆಯ ಲಭ್ಯತೆ, ಅಗತ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಸಾಲದ ಪ್ರವೇಶ, ಹಣ ರವಾನೆ ಸೌಲಭ್ಯ, ವಿಮೆ ಮತ್ತು ಪಿಂಚಣಿ ಹೊರತುಪಡಿಸಿದ ವಿಭಾಗಗಳು, ದುರ್ಬಲ ವರ್ಗಗಳು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯದ ಗುಂಪಿನಂತಹ ವಿವಿಧ ಹಣಕಾಸು ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಕೋಷ್ಟಕ 1. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಿವರ (ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)

29/05/2024 ರಂತೆ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು

ಬ್ಯಾಂಕ್ ಹೆಸರು	ಗ್ರಾಮೀಣ/ಸೆಮಿ ಅರ್ಬನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಶಾಖೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನಗರ/ಮೆಟ್ರೋ ಸೆಂಟರ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಶಾಖೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಮಹಿಳಾ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಠೇವಣಿ (ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	ರುಪೇ ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಪಡೆದವರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	25.57	15.24	22.48	40.81	175080.47	30.81
ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	8.36	1.39	5.67	9.75	44570.11	3.48
ಖಾಸಗಿ ವಲಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	0.72	0.87	0.86	1.60	6868.58	1.32
ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಹಕಾರ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು	0.19	0.00	0.10	0.19	0.01	0.00
ಒಟ್ಟು	34.85	17.50	29.11	52.35	226519317	35.60

ಕೋಷ್ಟಕ 1 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಿವರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕದ ಪ್ರಕಾರ 52.35 ಕೋಟಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳು ಒಟ್ಟು 226519.17 ಕೋಟಿ ರೂಗಳನ್ನು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ಯಾಂಕುವಾರು ನೋಡಿದಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಲಯದ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನ್‌ಧನ್ ಖಾತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, 175080.47 ಕೋಟಿಗಳನ್ನು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ರಾಜ್ಯವಾರು ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಗತಿ ವರದಿ (29/05/2024)

ಕ್ರಮ ಸಂಖ್ಯೆ	ರಾಜ್ಯಗಳು	ಗ್ರಾಮೀಣ/ಸೆಮಿ ಅರ್ಬನ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಶಾಖೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ನಗರ/ಮೆಟ್ರೋ ಸೆಂಟರ್ ಬ್ಯಾಂಕ್ ಶಾಖೆಗಳ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಒಟ್ಟು ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ	ಖಾತೆಗಳಲ್ಲಿ ಠೇವಣಿ (ಕೋಟಿಗಳಲ್ಲಿ)	ರುಪೇ ಡೆಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್ ಪಡೆದವರ ಸಂಖ್ಯೆ
1	ಅಂಡಮಾನ್ ಮತ್ತು ನಿಕೋಬಾರ್	42,185	17,293	59,478	33.47	36,994
2	ಆಂದ್ರಪ್ರದೇಶ	7,811,370	7,027,350	14,838,720	4,890.06	9,380,018
3	ಅರುಣಚಲ ಪ್ರದೇಶ	323,051	131,512	454,563	278.06	309,935
4	ಅಸ್ಸಾಂ	18,731,047	5,139,155	23,870,202	6,163.36	13,130,016
5	ಬಿಹಾರ	42,757,562	16,695,272	59,452,834	22,074.72	42,697,686
6	ಚಂಡಿಗಡ	44,668	282,377	327,045	178.45	211,472
7	ಛತ್ತಿಸ್‌ಗಡ್	12,310,094	5,261,441	17,571,535	7,319.82	10,716,823
8	ದೆಹಲಿ	585,375	5,800,113	6,385,488	2,961.34	4,859,415
9	ಗೋವಾ	170,995	34,987	205,982	167.3	144,155
10	ಗುಜರಾತ್	11,123,221	7,398,432	18,521,653	9,431.38	14,025,198
11	ಹರಿಯಾಣ	5,053,535	4,903,959	9,957,494	6,395.16	6,802,900
12	ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ	1,735,888	154,975	1,890,863	1,362.18	1,256,746
13	ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರ	2,133,758	443,717	2,577,475	1,644.13	1,948,728
14	ಜಾರ್ಖಂಡ್	15,306,132	3,175,576	18,481,708	8,019.02	12,574,361
15	ಕರ್ನಾಟಕ	11,328,627	7,918,632	19,247,259	9,034.31	11,707,894
16	ಕೇರಳ	3,683,962	2,555,379	6,239,341	2,688.80	3,454,420
17	ಲಡಾಖ್	15,055	4,682	19,737	24.46	15,889
18	ಲಕ್ಷದ್ವೀಪ	7,881	1,867	9,748	17.4	7,579
19	ಮದ್ಯಪ್ರದೇಶ	26,178,256	17,040,037	43,218,293	13,866.57	32,249,473
20	ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ	18,938,455	15,320,485	34,258,940	14,449.31	23,762,291
21	ಮಣಿಪುರ	678,185	410,608	1,088,793	269.72	673,735
22	ಮೇಘಾಲಯ	705,303	81,545	786,848	439.53	478,519
23	ಮೀಜೋರಾಂ	233,905	150,856	384,761	170.53	160,809
24	ನಾಗಲ್ಯಾಂಡ್	182,610	212,209	394,819	128.89	298,097
25	ಒಡಿಸ್ಸಾ	16,927,992	4,696,979	21,624,971	9,780.47	15,332,641

26	ಪುದುಚೆರಿ	107,024	110,262	217,286	100.45	146,305
27	ಪಂಜಾಬ್	5,149,354	3,933,167	9,082,521	4,327.90	6,446,798
28	ರಾಜಸ್ಥಾನ	22,856,874	12,482,176	35,339,050	18,368.67	26,355,811
29	ಸಿಕ್ಕಿಂ	61,123	29,707	90,830	53.78	66,765
30	ತಮಿಳುನಾಡು	8,023,773	7,523,073	15,546,846	5,156.61	11,241,832
31	ತೆಲಂಗಾಣ	6,591,647	5,225,298	11,816,945	4,453.35	8,658,578
32	ದಾದ್ರಾ ಮತ್ತು ನಗರ್ ಹಾವೇಲಿ, ಡಮನ್ ಡಿಯು	205,002	27,341	232,343	145.74	160,533
33	ತ್ರಿಪುರಾ	846,683	213,735	1,060,418	580.38	521,531
34	ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ	67,178,705	26,187,560	93,366,265	47,427.21	61,439,064
35	ಉತ್ತರ್ಖಾಂಡ್	2,410,778	1,202,594	3,613,372	2,251.33	2,405,052
36	ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ	38,014,411	13,241,340	51,255,751	21,865.34	32,312,740
37	ಒಟ್ಟು	348,454,486	175,035,691	523,490,177	226,519.17	355,990,803

ಕೋಷ್ಟಕ 2 ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯವಾರು ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆಯ ಫಲಾನುಭವಿಗಳ ವಿವರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕದ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು 523,490,177 ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿದ್ದು, 226,519.17 ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೂ 355,990,803 ಜನರಿಗೆ ರುಪೇ ಡೇಬಿಟ್ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರದೇಶವಾರು ನೋಡಿದಾಗ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ (348,454,486) ಹೆಚ್ಚಿನ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆಯು ಆರ್ಥಿಕ ಸೇರ್ಪಡೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ನೇರ ಹಣ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮಾಡಲು ಹಾಗೂ ಉಳಿತಾಯ ಮನೋಭಾವ ಹೆಚ್ಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಬಡಜನರ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಗತ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. DBT (ನೇರ ಲಾಭ ವರ್ಗಾವಣೆ) ಗೆ ಜನ್‌ಧನ್ ಯೋಜನೆಯು ಸಹಾಯಕವಾಗಿರುವುದ್ದರಿಂದ ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸೋರಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಭ್ರಷ್ಟಚಾರವನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬಾರ್ಹತೆ, ಜಿ.ಹೆಚ್. & ಜಗ್ತಾಪ್. (2015). ಪ್ರಧಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಜನ ಧನ ಯೋಜನಾ: ನ್ಯಾಷನಲ್ ಮಿಷನ್. *ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆ ಅಪ್ಲೈಡ್ ರಿಸರ್ಚ್,* 4(12).
- ಬೆಹೆರೆ, ಕೆ.ಸಿ. (2014). ಪ್ರಧಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಜನ ಧನ ಯೋಜನಾ: ವಿಷನ್ ಎ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಪವರ್ ಥ್ರೂ ಫೈನಾನ್ಸಿಯಲ್ ಇನ್‌ಕ್ಲೂಷನ್. *ಇಂಡಿಯನ್ ಬ್ಯಾಂಕರ್.* 2(5).
- ದಾಸ್, ಎಂ.ಆರ್. "ಫೈನಾನ್ಸಿಯಲ್ ಇನ್ಕ್ಲೂಷನ್ ಅಂಡ್ ಪಿಎಂಜೆಡ್ವ್: ಆ ಮ್ಯಾಕ್ರೋ ಅನಾಲಿಸಿಸ್", *ಇಂಡಿಯನ್ ಬ್ಯಾಂಕರ್,* 2(10).
- ಇರ್ರಿನ್ಕಿ, ಎಮ್. ಕೆ., & ಬರ್ಲಕಂಟಿ, ಕೆ. (2017). ಪೆರ್ಸ್ಪೆಕ್ಟಿವ್ಸ್ ಆನ್ ಪ್ರಧಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಜನಧನ್ ಯೋಜನಾ – ಆ ಸ್ಟಡಿ ವಿಥ್

ರೆಫರೆನ್ಸ್ ಟು ಥಲ್ಲಾರೆವು ಮಂಡಲ್. *ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಜರ್ನಲ್ ಆ ರಿಸರ್ಚ್ – ಗ್ರಂಥಾಲಯ್.* 5(6), 129–146.

- ಕೌರ್,ಹೆಚ್. & ಸಿಂಗ್,ಕೆ.ಎನ್. (2015). ಪ್ರಧಾನ್ ಮಂತ್ರಿ ಜನ ಧನ ಯೋಜನಾ (PMJDY): ಎ ಲೀಪ್ ಟಾವರ್ಡ್ಸ್ ಫೈನಾನ್ಸಿಯಲ್ ಇನ್ಕ್ಲೂಷನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಜರ್ನಲ್ ಆ ಎಮರ್ಜಿಂಗ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಇನ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್ಮೆಂಟ್ & ಟೆಕ್ನಾಲಜಿ, 4 (1), 25–29.
- ಪಟೇಲ್, ಜೆ. (2021). ಆ ಡೆಸ್ಕ್ರಿಪ್ಟಿವ್ ಸ್ಟಡಿ ಟು ಅಸ್ಸೆಸ್ಸ್ ದಿ ನಾಲೆಜ್ ಆ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಜನಧನ್ ಯೋಜನಾ ಅಮೊಂಗ್ ಯಂಗ್ ಅಡಲ್ಟ್ ಪೀಪಲ್ ಭಂದು ವಿಲೇಜ್ ಆ ಮೆಹಸಾನಾ ಡಿಸ್ಟ್ರಿಕ್ಟ್. *ಇಂಟರ್ನ್ಯಾಷನಲ್ ಜರ್ನಲ್ ಆ ಅಡ್ವಾನ್ಸಸ್ ಇನ್ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್ಮೆಂಟ್*, 322–324.